

TIRE TE PŌLU U ROMUGIBU KUA

Pōlu u tire te Romugibu yoruawa saa Korintin di sanam me u sōru mō u ka da Romu mi, u Yesun yigberu dam kē. Domi u kī u sambahuru ko Romun Yesun yigberugibun suunu sōo saa fiiko kpa bu nūn somi u ka da Esipanin temō.

Pōlu u sōsimō win tire te sōo ye ya sāa naane dokebu ka nge me naane doke bi, bu ra tōnun wāaru kōsi. Tire ten gari mero ya sāawa naane dokebu bu ra de tōnu u faaba wa, n n mō wooda n nenubu. Handuniagibu kpurowa ta gari yi sōomō. Domi Gusunōn mi, goo kun goo.

Tire ten kpunaa

1. Tire ten gari mero, wiru 1:1-17.
2. Tōmbu kpurowa ba tore, wiru 1:18n di sere wiru 3:20.
3. Swaa ye Gusunō u ra ka tōmbu faaba ko, wiru 3:21n di sere wiru 4:25.
4. Wāa kpaaru Kirisi sōo, wiru 5n di sere wiru 8.
5. Gusunōn himba Isireliban sō, wiru 9n di sere wiru 11.
6. Nge me naane dokeo u koo win wāaru diisina, wiru 12n di sere wiru 15:13.
7. Tōbiribu, wiru 15:14n di sere wiru 16:27.

Tōbiribu

¹ Nēna Pōlu, Kirisi Yesun yoo, ne wi Gusunō u soka n ka ko win goro ma u man wuna nenem n ka win Labaari gean waasu ko.

² Labaari gea ye, Gusunɔ u raa yen nɔɔ mweɛru kua yellun di saa win sɔmɔbun min di, ma ba ye yorua win garin tireru sɔɔ. ³ Win Biiwa ya ka yā, Yesu Kirisi bɛsɛn Yinni wi ba mara nge tɔnu Dafidi sina bokon bweseru sɔɔ. ⁴ Adama Hunde Dɛero u sɔɔsi ka dam ma Gusunɔn Biiwa u sãa sanam mɛ u seewa gɔrin di. ⁵ Wiya man durom wɛ ma u man gɔra bwesenu kpuron mi win yĩsirun sɔ, bwese ni, nu ka nùn naanɛ doke kpa nu nùn mɛm nɔɔwa. ⁶ Bɛɛ Romugibu, bɛɛ be Yesu Kirisi u soka, i maa wãa be sɔɔ.

⁷ Na bɛɛ kpuro tire teni yoruammɛ bɛɛ be i wãa Romuɔ, bɛɛ be Gusunɔ u kī ma u bɛɛ soka i ka ko wigibu. Gusunɔ, bɛsɛn Baaba ka Yinni Yesu Kirisi bu bɛɛ durom ka alafia kɛ.

Pɔlu u kī u naanɛ dokeobu beram da Romuɔ

⁸ Gbiikaa na Gusunɔ nen Yinni siaramɔ Yesu Kirisin min di bɛɛ kpuron sɔ yèn sɔ ba bɛɛn naanɛ dokebun gari mɔ handunia kpuro sɔɔ. ⁹ Gusunɔ wi na sãamɔ ka nen gɔru kpuro na ka win Biin Labaari gea kparamɔ, wiya sãa nen seeda ma na ra n bɛɛn gari mɔ kpeetim sari ¹⁰ nen kanaru sɔɔ. Na ra n bikiamɔ, Gusunɔ ù n kī u den man swaa kɛ tɛ, n ka na bɛɛn mi. ¹¹ Domi na gɔru doke gem gem n bɛɛ wa n ka bɛɛ hunden kɛru garu kɛ kpa i ka tãsi. ¹² Kpa sa n dam kɛenamɔ bɛsɛn naanɛ dokebu sɔɔ nɛ ka bɛɛ sanam mɛ ko na n wãa bɛɛn mi.

¹³ Nɛgibu, na kī i n yɛ ma na gɔru doke nɔn dabiru n ka na n bɛɛ wa kpa nen sɔmburu tu binu ma bɛɛn suunu sɔɔ, nge mɛ ta mara tɔn tukobu gabun mi, adama sere ka gisɔ na ñ fɛɛ wa. ¹⁴ Na waasun dibu neni wuu marosugibun mi ka maa baru kpaanugibun mi, yɛrugibun mi ka maa yɛru

sarirugibun mi. ¹⁵ Yen sōna na kī gem gem n maa bεε Labaari gea nōsia bεε be i wāa Romuə.

Labaari gean dam

¹⁶ Domi na ñ Labaari gean sekuru mò. Gusunən dama mε mu ra baawure faaba ko wi u naane doke, gbiikaa Yuuba, yen biru tən tukobu. ¹⁷ Labaari gea ye, ya sōsimə nge mε Gusunə u ra tənu gem wē. Gem mən torubu ka mən nōru, naane dokeba. Nge mε ba yorua, “Wi u kua gemgii naane dokebu sə, u ko n wāawa.”

Təmbun taarε

¹⁸ Ka geema, Gusunə u win məru sōsimə saa wəllun di kōsa kpuron sō ye tamba kua, ka win bεεε yēru sariru. Ben kom kōsum mən saabu ba ñ dere gem mu səmburu ko. ¹⁹ Gusunə u məru mò domi ye ya weene tənu u tubu Gusunə sə ya bu burura. Gusunə win tiiwa u bu ye sōsi kpasasa. ²⁰ Ka gem, u ñ waarə ka nəni, adama saa tem toren di u tii sōsi ma u sāa Gusunə, u maa win sinaru sōsi win səma ye u kua sə. N n mən na, ba ñ gafara wasi. ²¹ Ba Gusunə yē adama ba ñ nùn win sinandun bεεε wē bu sere nùn siara. Ma ben wira gu ma yam wōkura yiba ben gōru bwisi sarirugisu sə. ²² Ba gerumə ba bwisi mə adama ba sāawa gari bakasu. ²³ Ma ba Gusunə wi u ku ra gbin yiiko kəsina ka bwāarokunu ni nu ka tənu weene wi u ra gbi, ka gunəsu, ka yeε yi yi ra sī, ka yi yi ra kabiri. ²⁴ Yen sōna Gusunə u bu daa disinugia sure ben tii tiine sə nge mε ben gōru ga kī, kpa ben wasi yi ka ko bεεε sarirugii. ²⁵ Ba Gusunə gem ka weesu kəsina. Taka koorə ba sāwa ma ba yen wāaru wāa, n ñ mə taka kowon tii wi n weene bu siara ka baadommaə. Ami.

²⁶ Yen sãna Gusunɔ u bu kɔde beere sarirugia kpɛɛ. Ben tɔn kurɔbu ba kɔɔ mennabu yina ka tɔn durɔbu ma ba kookoo si su nɛ dɛnde kɔsire kua.

²⁷ Meya maa tɔn durɔbu ba kɔɔ mennabu yina ka tɔn kurɔbu, ma ben kɪrun kɔde banda ben tii tiine sɔɔ. Ba sekuru sariru mɔ, tɔn durɔ ka tɔn durɔ, ma ba are mwaamɔ ben tii sɔɔ yi yi ka ben toraru nɛ.

²⁸ Gusunɔ u bu deri ben bwisiku kɔsunu sɔɔ bu ka ko ye n kun weene yɛn sɔ ba n wure bu nɛn gia.

²⁹ Ma ba kɔsa baayere yiba ka nuku kɔsuru ka bine ka tusiru ka nisinu ka tɔn goobu ka sannɔ ka taki ka bwisi kɔsi. Ba ra wɪine, ³⁰ ba ra tɔnu yaa kasiki, ba Gusunɔ tusa, ba ra tii wa, ba yɛkɔ mɔ, ba ra woo kanɛ, ba kɔsan kobun bwisi mɔ, ba n ben tundobu ka ben mɛrobu beere wɛemɔ. ³¹ Ba n bwisi mɔ, ba n naanɛ mɔ, ba n kɪru mɔ, ba n maa wɔnwɔndu mɔ. ³² Ba yɛ ma Gusunɔn wooda ya gerumɔ ma be ba yenin bweseru mɔ, gɔɔwa ben kɔkɔrɔ. Ka mɛ, ba ra ko. N n mɔ mɛ tɔna, ba maa gabu siaramɔ be ba mɔ mɛ.

2

Gusunɔn siribu

¹ N n mɛn na, wunɛ wi a gabun taare waamɔ, a nɛ gafara wasi baa a n weren na, domi sanam mɛ a gabun taare waamɔ ma a maa mɔ nge be, a tii taare wɛemɔwa. ² Sa yɛ ma Gusunɔ u gem mɔ u n bu taare wɛemɔ be ba mɛn bweseru mɔ. ³ N n mɛn na, a tamaa kaa yari Gusunɔn siribun di wunɛ wi a gabun taare waamɔ ma a mɔ nge be? ⁴ Nge a win tɔn geeru ka win temanabu ka win suurun kpɔaru gemawa? A n yɛ ma Gusunɔ u tɔn geeru mɔwa u ka nun gɔru gɔsiasia? ⁵ Adama yɛn sɔ wunen gɔru ga bɔɔbu ga degangam yiba, a wunen tii mɔru

mennammewa Gusunon marun torun so te so u koo tambu siri dee dee ⁶ u ka baawure kasia nge me win kookoosu saa. ⁷ Be ba gea mo ka tamanabu ba ka yiiko ka bere ka waa ru kasu, beya Gusunon u koo waa ru te ta ku ra kpe we. ⁸ Adama be ba ben tiin goru kiru mo, ma ba ku ra gem mem nawe ma n kun mo kasa, beya ba koo maru ka nuku ghisibu wa. ⁹ Tanu baawure wi u ra kasa ko u koo taya ka noni swaaru wa, gbiikaa Yuuba, yen biru tan tukobu. ¹⁰ Baawure wi u ra maa gea ko u koo yiiko ka bere ka bari yendu wa, gbiikaa Yuuba, yen biru tan tukobu. ¹¹ Domi Gusunon mi, goo kun goo.

¹² Be ba tora, ba koo kam ko ba kun bu siri ka wooda. Be ba maa wooda ye ma ba tora, wooda yera ba koo ka bu siri. ¹³ Domi n ni mo be ba woodan garibu swaa daki beya ba gem mo Gusunon wuswaa, ma n kun mo be ba mo ye wooda ya yiirem. ¹⁴ Tan tukobu ba ni Mawisin wooda mo, adama sanam me ba mo ka tii ye wooda ya gerumo, ba sosimo ma ba ye ye n weene bu ko, baa ba kun Mawisin wooda mo. ¹⁵ Ben daa ya sosimo ma woodan kookoosu su yorua ben gorusu so. Ben goru ga maa yen seeda dimo, domi ben bwisikunu nu bu ben toranu sosimo, ni kun me, nu ka bu yinamo. ¹⁶ Meya n ko n saa to te Gusunon u koo tambun bwisiku asiriginu kpuro siri Kirisi Yesun min di, nge me nen Labaari gea ya gerumo.

Yuuba ka wooda

¹⁷ Wune maa ni. A tii sokumo Yuu, a wooda naane saa, a woo kanamo wune ka Gusunon waasinaan so. ¹⁸ A ye ye Gusunon u ki a ko, ma a ga geenun wunanabu gia wooda so. ¹⁹ A yiyo ma kaa kpi a wokobu swaa gbiiya, kpa a tambu yam deerasia be

ba wāa wākuru sɔɔ. ²⁰ A tamaa ma kaa kpī a bwisi sarirugibu bwisi kē, kpa a bibu keu sɔɔsi. A yē ma a yēru ka gem nuuru mɔ wooda sɔɔ. ²¹ Wunε wi a gabu keu sɔɔsimɔ, mban sɔna a n̄ tii sɔɔsimɔ. Wunε wi a gabu sɔmɔ bu ku gbɛni, mban sɔna a gbɛnimɔ. ²² Wunε wi a gerumɔ bu ku sakararu ko, mban sɔna a mɔ. Wunε wi a bũnu tusa, mban sɔna a gbɛnimɔ nin dinɔ. ²³ Wunε wi a woo kanamɔ woodan sɔ, mban sɔna a Gusunɔ funε wunamɔ ka woodan sarabu. ²⁴ Domi Gusunɔn gari sɔɔ ba yoruɔ ba nεε, “Bεεn saabuwa tɔn tukobu ba Gusunɔn yīsiru gari kam gerusimɔ.”

²⁵ À n wooda swīi bango ya arufaani mɔ ka gem, adama à n wooda saramɔ wunen bango ya sãa kam. ²⁶ N n mɛn na, tɔn tuko wi ba n̄ bango kue, ù n woodan gari mɛm nɔɔwa, Gusunɔ u n̄ n̄n mɛera bangogii? ²⁷ Tɔn tuko wi u wooda mɛm nɔɔwa baa mε ba n̄ n̄n bango kue u koo bεε Yuuba taare wē, domi i wooda saramɔ baa mε i ye mɔ ma ba bεε bango kua. ²⁸ N n̄ mɔ wi u sãa Yuu wasi sɔɔ, wiya u sãa Yuu ka gem. ²⁹ Adama wi u sãa Yuu ka gem, wiya wi u sãa Yuu win gɔruɔ. Domi bango ya n̄ sãa ye ba kua wasi sɔɔ. Ye ya sãa bango ka gem, yera gɔru gɔsiabu. Hunde Dεeron sɔmbura, n̄ n̄ mɔ woodagiru. Gusunɔwa koo Yuu wi siara, n̄ n̄ mɔ tambu.

3

¹ Tē, arufaani yerà Yuu u mɔ. Nge are yirà bango ya mɔ. ² N arufaani baka mɔ swεε kpuro sɔɔ. Gbiikaa Gusunɔ u win gere Yuuba n̄mu sɔndia. ³ Mba ya koo ko ben gabu bà n kua naane sarirugibu. Ben naane sarirun s̄ Gusunɔ u koo

maa ko naane sarirugii? ⁴ Aawo, n n̄ mε. Baa b̄a n t̄onu baawure soka weesugii, ba n yē ma Gusun̄o s̄āawa geegii. Nge mε Gusun̄on gari gerum̄o, “Ba koo nun gem wēwa wunen gari gerubu s̄o kpa a siribu di.”

⁵ Adama k̄sa ye sa m̄o ȳa n s̄ōsim̄o ma Gusun̄o s̄āa gemgii, mba sa ko gere. Gusun̄o ù n t̄onu s̄ēyiasim̄o, u s̄āa gem sarirugii? Aawo, na gari gerum̄o ka t̄ondun baa. ⁶ Domi Gusun̄o ù kun s̄āa gemgii, am̄ona u koo ka handunia siri.

⁷ Adama nen weesu s̄u n Gusun̄on gem s̄ōsim̄o kpasasa, win yiiko yu ka sosi, mban s̄ōna ba koo kparam man taare wē nge toro. ⁸ Mban s̄ōna sa n̄ ko n̄ε, su k̄sa ko kpa yu gea ma. Gabu bu ka wa bu nen ȳisiru sanku ba n̄ε, m̄eya na gerum̄o. T̄on be, ba koo taare wa nge mε n weenε.

Goo sari wi u s̄āa gemgii

⁹ N n̄ men na, b̄ese Yuuba sa gabu san̄o kerewa? Aawo, baa fiiko. Domi sa s̄ōsi k̄o ma b̄ese Yuuba ka t̄on tukobu b̄ese kpuro sa w̄āawa torarun dam n̄om̄o. ¹⁰ Nge mε ba yorua, “Gemgii sari, baa turo.

¹¹ Goo sari wi u bwisi m̄o.

Goo sari wi u Gusun̄o kasu.

¹² Be kpurowa ba k̄ōre.

Be kpurowa ba sankire.

Be kpurowa ba k̄sa m̄o.

Baa ben turo kun gea m̄o.

¹³ Ben yara ba ka sibu taki dim̄o.

Ben n̄o ga d̄ē m̄owa nge sur̄ok̄aru.

Ben n̄owa ba ra ka t̄onu go.

¹⁴ Ben n̄o ga b̄ōri yiba, ka gari yi yi sosu.

¹⁵ Ben naasu su s̄āu su ka t̄onun yem yari.

16 Kpeerabu ka nuku sankirana nu ra n wãa ben
SWaa sɔɔ.

17 Ba ñ alafian swaa yě.

18 Ba ñ Gusunɔ nasie.”

19 Tě sa yě ma kpuro ye wooda ya gerumɔ, ya ye gerumɔwa be ba wãa yen nɔmuɔn sɔ, kpa nɔɔ baagere gu ka mari, kpa baawure u win daa tusia Gusunɔn wuswaaɔ. 20 Domi goo sari wi u koo gem wa Gusunɔn wuswaaɔ wooda nɛnubun sɔ, yèn sɔ wooda ya ra tɔnun toraru sɔɔsi.

Nge mɛ Gusunɔ

u ra tɔnu gem wě

21 Adama tě Gusunɔ u sɔɔsi nge mɛ u ra tɔnu gem wě, n ñ mɔ ka woodan gari. Mɔwisin wooda ka Gusunɔn sɔmɔbu ba yen seeda di. 22 Kpuro be ba Yesu Kirisi naanɛ doke, Gusunɔ u bu gem wěɛmɔ ben naanɛ dokebun sɔ, domi goo kun goo. 23 Tɔmbu kpurowa ba tora ma ba Gusunɔn yiiko bia. 24 Adama Gusunɔ u bu gem wěɛmɔ n kun ka kɔsiaru win durom sɔ saa Yesu Kirisin min di wi u bu yakiamɔ. 25 Gusunɔ u nùn kua abɔru batuma sɔɔ u ka tɔmbu toranun suuru waawa ka win yem be ba nùn naanɛ doke. Gusunɔ u kua mɛ, u ka sɔɔsi ma u sãa gemgii. Yellu win suurun saa sɔɔ u raa temana ka tɔmbun toranu. 26 Adama tě, saa yeni sɔɔ u kɔ u sɔɔsi ma u sãa gemgii ma u maa bu gem wěɛmɔ be ba Yesu naanɛ doke.

27 N n mɛn na, mba tɔnu u koo ka woo kana. Sari. Mban sɔna. Woodan mɛm nɔɔbun sɔ? Aawo. Naanɛ dokebun sɔna. 28 Domi sa wa ma tɔnu koo gem wa Gusunɔn wuswaaɔ ka naanɛ dokebu tɔna, n ñ mɔ ka woodan mɛm nɔɔbu. 29 Gusunɔ u sãawa Yuuba tɔnan Yinni? U ñ maa sãa tɔn tukobugii? U maa

sāa tən tukobugii mε. ³⁰ Domi Gusunə turowa wāa. Wiya u koo bangogibu gem wε ben naane dokebun sō ka maa bango sarirugibun tii ben naane dokebun sō. ³¹ Sa wooda goomə ka naane dokebu nge mε? Aawo, sa mam yen dam siremowa.

4

Aburhamun gari

¹ N n mən na, mba sa ko gere Aburhamu bešen sikadon sō. Mba u noma tura. ² Meya bà n Aburhamu gem wε ye u kuan sō u koo kpī u woo kana, adama n n mə Gusunən wuswaaə. ³ Domi mba ba yorua Gusunən gari sōə. Ba nεε, “Aburhamu u Gusunə naane kua, yen sōna u nùn garisi gemgii.” ⁴ Tε, goo ù n səmburu kua, ba ku ra win kəsiaru garisi durom, win areya. ⁵ Adama baa ù kun səmburu kue, ma u gesi Gusunə naane doke, Gusunə u koo win naane dokebu garisiwa gem. Domi wiya u koo kpī u taaregii gem wε. ⁶ Nge meya Dafidi u yēron doo nəərun gari mə wi Gusunə u gem wεemə n kun ka səman baa. ⁷ U nεε, “Doo nəərugiiwa wìn toranu ba suuru kua, ma ba win kōsa go.

⁸ Doo nəərugiiwa wìn kōsa Yinni Gusunə kun garisi.”

⁹ Tε, doo nəə te, bangogibugira? Nge ka maa bango sarirugibu. Domi sa gerumə ma ba Aburhamu garisi gemgii win naane dokebun sō. ¹⁰ Aməna u sāa sanam mε. U bango kua? Nge u n kue. U n sanam mε gina bango kue. U sāawa bango sarirugii. ¹¹ Yen biruwa ba nùn bango kua ye ya sāa yīreru ma Gusunə u nùn gem wε. Ba nùn

gem mε wē naanε dokebun sō sanam mε u n̄ gina bango kue. Nge mεya u ka kua bango sarirugibu kpuron baaba be ba naanε doke, ma ba bu gem wē. ¹² Ma u maa s̄a bangogibun baaba be n̄ n̄ m̄o bango t̄na ba m̄o, adama ba maa win naanε dokebun yira swī, bi u m̄o sanam mε u n̄ gina bango kue.

Ba ra n̄o mwεeru wure ka naanε dokebu

¹³ Ba Aburhamu ka win bweseru n̄o mwεeru kua ma ba koo handunia gira tubi di. Ba n̄ n̄n n̄o mwεε te kue ka woodan baa, ma n̄ kun m̄o ȳn s̄o u gem wa naanε dokebun s̄o. ¹⁴ N n̄ s̄an na be ba wooda m̄em n̄o wa beya ba koo ko tubi diobu, naanε dokebu kua kam, n̄o mwεε te, ta maa t̄εsira. ¹⁵ Domi woodawa ya ka Gusun̄n m̄oru naam̄o. Adama mi wooda sari, wooda sarabu maa sari.

¹⁶ Yen s̄o, ka naanε dokebun baawa ba koo n̄o mwεε te wura tu ka ko durom, kpa Aburhamun bweseru kpuro tu ka kpī tu tu wura. N n̄ m̄o be ba wooda m̄o t̄na adama ka maa be ba naanε dokewa nge Aburhamu wi u s̄a b̄εε kpuron baaba. ¹⁷ Nge mε Gusun̄n gari gerum̄o, “Na nun kua bwese dabinun baaba.” U s̄a b̄esen baaba, Gusun̄o wi u naanε doken wuswaa. Gusun̄o wiya u ra ḡribu seeye, u ra maa taka ko ye ya n̄ daa w̄aa. ¹⁸ Aburhamu u Gusun̄o naanε doke ka ȳiȳo, baa mε u n̄ ka yen swaa wa ye u ȳiȳo. Yen s̄ona u kua “bwese dabinun baaba” nge mε Gusun̄o u raa gerua u n̄ε, “nge mεya wun̄en bwesera koo dabia.” ¹⁹ Saa ye, u w̄o wun̄obun (100) saka tura adama win naanε dokebu kun kaare sanam mε u win wasi laakari kua yi yi s̄are yi gu, ka maa Saaraan nukuru te ta n̄ w̄aa tu bii ma. ²⁰ U n̄ naanε dokebu deri,

u ñ maa Gusunɔn nɔɔ mweɛ te sika koosi. Adama win naane dokebu nɔn dam wɛ, ma u Gusunɔ beere wɛ. ²¹ Domi u yɛ kam kam ma Gusunɔ u dam mɔ u ka ko yɛn nɔɔ mweɛru u kua. ²² Yen sɔna win naane dokebun saabu Gusunɔ u nɔn garisi gemgii. ²³ Adama ye ba yorua ba neɛ, “ba nɔn garisi gemgii,” ba ñ yi yorua wi turon sɔ. ²⁴ Ba maa yi yoruawa besen sɔ, beɛ be ba koo maa garisi gemgibu, beɛ be sa Gusunɔ naane doke wi u besen Yinni Yesu seeya gorin di. ²⁵ U dera ba nɔn go besen toranun sɔ, u maa nɔn seeya u ka sun ko gemgibu.

5

Nɔɔsinaa ka Gusunɔ

¹ Tɛ ye Gusunɔ u sun gem wɛ naane dokebun sɔ, sa dora ka wi, saa Yesu Kirisi besen Yinnin min di. ² Win min diya naane dokebun saabu sa durom me wa me sɔɔ sa yɔ dim dim, ma sa nuku dobu mɔ yɛn sɔ sa yiyo sa ko bonu wa Gusunɔn yiiko sɔɔ. ³ N ñ me tɔna, sa maa nuku dobu mɔ besen nɔni swāaru sɔɔ, domi sa yɛ ma nɔni swāaru ta ra temanabu ma. ⁴ Temanabu bu ra de tɔnu u laakari meeribu kamia, kpa u n yiyo bu mɔ. ⁵ Tɛ, yiyo bi, bu ku ra sun dukiri kue, domi Gusunɔ u win kīru yibia besen gōruɔ saa Hunde Dɛeron min di wi u sun kã.

⁶ Sanam me sa ñ gina dam mɔ, saa ye Gusunɔ u yi, Kirisi u gu be ba ñ Gusunɔn beere yɛn sɔ. ⁷ Geema n sɛ tɔnu u ka geegii gbiiya. Sɔrakudo wɔrugɔ goo koo gbi gean kowo goon sɔ. ⁸ Adama Gusunɔ u sun win kīrun kpāaru sɔɔsi, ye u dera Kirisi u gu besen sɔ sanam me sa sãa torobu. ⁹ Tɛ, win yem sɔna sa kua gemgibu. N n men na, sika sari u koo maa sun faaba ko Gusunɔn mɔrun di. ¹⁰ Sanam me sa sãa Gusunɔn

yiberɛba, u ka sun dora win Biin gɔɔn sɔ̄. N n mɛn na tɛ̄, ye u ka sun dora u kpa, sika sari u koo maa sun faaba ko ka Bii win wāaru. ¹¹ N n mɛ tɔ̄na, sa maa nuku doɔbu mɔ̄ Gusunɔ̄ sɔ̄ sɔ̄ saa bɛsɛn Yinni Yesu Kirisin min di wi u dera sa dora ka Gusunɔ̄.

Adamu ka Kirisi

¹² Toraru ta dua handunia sɔ̄ saa tɔn turon min di, ma win tora te, ta ka gɔɔ na. Gɔɔ wi, u tɔmbu kpuro girari domi kpurowa ba tora. ¹³ Geema toraru ta wāa handunia sɔ̄ wooda ya sere na, adama ba ku ra toraru garisi toraru mi wooda sari. ¹⁴ Ka mɛ, saa Adamun waatin di sere ka Mɔ̄wisigia, gɔɔ u bandu dii tɔmbu kpuron suunu sɔ̄, ka mam be ba n̄ Gusunɔ̄ mɛm nɔ̄wɛ nge mɛ Adamu u kua.

Adamu u sāawa wi u koo ra nan weenasii. ¹⁵ Adama durom mɛ, mu kpā n tora te kere. Geema tɔn dabiru ta gu tɔn turo win torarun sɔ̄, adama Gusunɔ̄n durom mu kere. Durom mɛn kɛru ta maa kere te u tɔn dabiru kã saa Yesu Kirisi turo win min di. ¹⁶ Gusunɔ̄n kɛru ka tɔn turon tora te, ya wunanɛ. Gbiikaa, siribu na tɔn turon torarun sɔ̄, ma bin kɔkɔrɔ kua taarɛ wɛɛbu. Adama durom maa na tɔn dabinun toranun sɔ̄, ma mɛn kɔkɔrɔ kua gem wɛɛbu. ¹⁷ Geema, tɔn turon torarun sɔ̄na gɔɔ u bandu di. N n mɛn na, sika sari be ba Gusunɔ̄n durom bakam mwa ka win gem kɛru, ba koo maa bandu di wāaru sɔ̄ tɔn turon min di. Wiyɔ Kirisi.

¹⁸ N n mɛn na, nge mɛ tɔn turon toraru ta tɔmbu kpuro taarɛ wɛ̄, mɛya tɔn turon gean kobu bu tɔmbu kpuro gem wɛ̄ɛmɔ̄ bu ka wāaru wa. ¹⁹ Nge mɛ tɔn turon mɛm nɔ̄ɔbu sarirun sɔ̄ tɔn dabiru ba kua torobu, nge mɛya maa Gusunɔ̄ u koo tɔn dabiru gem wɛ̄ tɔn turon mɛm nɔ̄ɔbun sɔ̄.

²⁰ Wooda ya dua kpa toraru tu ka sosi, adama mi torara sosi, miya Gusunən durom mu maa sosi mu banda. ²¹ Nge me torara bandu di ma ta ka gəə na, meya maa Gusunən durom mu bandu dii gem sō mu ka sun wāaru wē te ta ku ra kpe saa bešen Yinni Yesu Kirisin min di.

6

Sa kua gonu torarun wuswaa,

adama wasobu Kirisi sə

¹ N n men na, mba sa ko gere. Sa ko n da n toraməwa durom mu ka sosi? ² Aawo, n n me. Beše bə sə torara kun maa dam mə, aməna sa ko n maa ka wāa ten dam nəmu. ³ I n yeni yē? Sanam me ba sun batemu kua su ka gbinna ka Yesu Kirisi, win gəə səra sa ka nən gbinna. ⁴ Batemu ye sə, ba sun sika ka wi sannu, ma sa win gəə bənu kua, kpa nge me Kirisi u seewa gərin di ka Baaban yiiko, beše maa sa n sīimə ka wāa kpaaru.

⁵ Domi sà n gbinna ka wi sanam me sa win gəə bənu kua, sika sari sa ko maa win seebu gərin di bənu ko kpa su gbinna ka wi. ⁶ Sa yē ma ba bešen daa gura kpare dāa bunanaru sə ka wi sannu, kpa bešen wasi torarugii yi ko dam sarirugii kpa sa kun maa sāa torarun yobu. ⁷ Domi wi u gu u yaklara torarun nəman di. ⁸ Tē, nge me sa gu ka Kirisi sannu, sa maa naane sāa ma sa ko maa wāaru di ka wi sannu. ⁹ Domi sa yē ma Kirisi u seewa saa gərin di u n maa gbimə, gəə kun maa dam mə wi sə. ¹⁰ Domi gəə wi u gu min sō, torara kun maa dam mə win wəllə, adama wāa te u dimə tē, u tu diməwa Gusunən wuswaa. ¹¹ Meya maa bešen tii

i tii garisio gonu torarun wuswaaɔ, kpa i n sãa wasobu Gusunɔn wuswaaɔ Kirisi Yesu sɔɔ.

¹² N n mɛn na, i ku maa de toraru ta n bandu dii bɛɛn wasi yi yi koo gbi sɔɔ. I ku yin binɛ mɛm nɔɔwa. ¹³ I ku ra bɛɛn wasin doo dooka toraru nɔmu sɔndia tu ka kɔsa ko, adama i bɛɛn tii Gusunɔ nɔmu sɔndio nge wasobu be ba wurama gɔrin di, kpa i bɛɛn wasin doo dooka Gusunɔ nɔmu sɔndia yu ka gea ko. ¹⁴ Toraru ta n̄ ko n yiiko mɔ bɛɛ sɔɔ, domi i n̄ wãa woodan nɔma sɔɔ ma n kun mɔ durom nɔmaɔ.

Gem yobu

¹⁵ N n mɛn na, amɔna sa ko ko. Sa ko n toramɔ yɛn sɔ sa wãa durom nɔma sɔɔ, n n̄ mɔ woodan nɔma sɔɔ? Aawo, n n̄ mɛ. ¹⁶ I yɛ sãa sãa ma i n tii goo nɔmu sɔndia nge yobu i ka n̄n mɛm nɔɔwa, win yoba i sãa. N n torarun na, tera ta ka gɔɔ naamɔ. N n maa mɛm nɔɔbun na, biya bu ka gem wɛɛbu naamɔ. ¹⁷ Adama su Gusunɔ siara, domi i raa sãa torarun yobu, adama tɛ i sɔɔsi te mɛm nɔɔwammɛ ka gɔru tia te ba bɛɛ nɔmu sɔndia. ¹⁸ Ye i maa yakiara torarun di i kpa, i kua gem yobu. ¹⁹ Na gari mɔ nge tɔn diro yɛn sɔ i sãa dam sarirugibu. Nge mɛ gasɔ i bɛɛn wasin doo dooka disinu ka kɔsa nɔmu sɔndia nge yobu i ka kɔsa ko, tɛ, i bɛɛn wasin doo dooka gem nɔmu sɔndio nge yobu kpa bɛɛn daa yu dɛɛra.

²⁰ Domi sanam mɛ i raa sãa torarun yobu, gem kun dam mɔ bɛɛ sɔɔ. ²¹ Are yirà i raa wa yɛ sɔɔ sekura bɛɛ mɔ tɛ. Yen wii goberu maa gɔɔwa. ²² Adama tɛ ye i yakiara torarun di i kua Gusunɔn yobu, bɛɛn are sãa daa dɛɛra, bɛɛn wii goberu ta maa sãa wãaru te ta ku ra kpe. ²³ Domi gɔɔwa

torarun are, adama Gusunɔn kɛra wǎaru te ta ku ra kpe Yesu Kirisi bɛsɛn Yinnin min di.

7

Ye suanabu sɔ̄simɔ

¹ Be ba yɛ ye wooda ya sǎa, beya na ka yǎ. Nɛgibu, i n̄ yɛ ma mɛn nɔ̄ tɔnu u wǎa wǎaru sɔ̄ u wǎawa woodan nɔ̄ma sɔ̄? ² Nge mɛya tɔn kurɔ ka win durɔ ba ko n wǎasinɛ woodan saabu sere durɔ win wǎarun nɔ̄rɔ, adama win durɔ ù n gu, u yakiara saa suanaan woodan dam di. ³ Yen sɔ̄, sanam mɛ win durɔ u wasi ma u durɔ kpao sua, ba koo n̄n sokuwa sakara, adama win durɔ ù n gu, u yakiara woodan di. Sanam mɛ, ù n durɔ kpao sua u n̄ sǎa sakara. ⁴ Nge mɛya maa bɛɛ nɛgibu, wooda ya n̄ maa dam mɔ bɛɛn wɔ̄llɔ, yɛn sɔ̄ i gu ka Kirisi sannu, kpa i ka ko googibu. Tɛ, i sǎa wi ba seeya gɔrin digibu, kpa sa n̄ ka Gusunɔ binu maruammɛ. ⁵ Domi sanam mɛ sa wǎa bɛsɛn tiin daan nɔ̄ma sɔ̄, kankam k̄i torarugiru te wooda ya seeya ta sɔmburu mɔ bɛsɛn wasin doo dooka sɔ̄ ma ta ka sun dɔ̄ gɔ̄ gia. ⁶ Adama tɛ, sa yakiara woodan di ye ya raa sun neni nge dɛsobu domi ya n̄ maa dam mɔ bɛsɛn wɔ̄llɔ. Nge mɛya sa ko kp̄i su Gusunɔ sǎ ka bwisiku kpaanu ni nu wee Hunden di, n̄ n̄ maa mɔ ka bwisiku guru ni nu wee woodan di.

Wooda ka toraru

⁷ N n̄ mɛn na, mba sa ko gere. Wooda ya sǎa toraru? Aawo. Woodan saabuwa na mam toraru gia. Domi na n̄ daa binɛ giamɔ wooda yà kun nɛɛ, “I ku ra binɛ ko.” ⁸ Ma toraru ta wooda tǎsa ta ka binɛ baayere mara nɛ sɔ̄. Domi mi wooda kun wǎa, toraru maa sari. ⁹ Gasɔ, sanam mɛ wooda sari,

na raa wāa, adama ye wooda ya na torara seewa
 10 ma nen tii na gu. Nge meya wooda ye ya weene
 yu wāaru wē, yeya na deema ya ka man gōō naawa.
 11 Domi toraru ta wooda tāsā ta ka man nōni wōkuā,
 ma ta man go.

12 N n men na, wooda ya dēere, yen gari maa
 dēere, yi dēnde, yi maa wā. 13 N n men na, ye n
 gea sāa yera ya ka man gōō naawa? Aawo, torara
 ta man go kpa tu ka sōōsi ma te torara. Domi ta gāa
 geenu denda ta ka man go kpa tu ka sēsia n banda
 saa woodan di.

Wi toraru ta taare

14 Geema, sa yē ma wooda ya sāa Hundegia
 adama ne na sāawa wasigii wi ba toraru dōre.
 15 Domi ye na ra n mō na ku ra tubu. Ye na kī na ku
 ra ye ko, adama ye na tusa yeya na ra ko. 16 Nā n da
 ko ye na kun kī na wura ma wooda ya wā. 17 Meya
 n n maa mō nen tiiwa na mō ma n kun mō tora te
 ta man wāasi. 18 Na yē sāa sāa ma gāa geenu sari ne
 sōō, nen daawa na ka yā, domi baadomma gean kīra
 wāa ne sōō, adama yen koba na ku ra kpī. 19 Na n
 gea ye mō ye na kī mi, kōsa ye na tusa yeya na ra ko.
 20 Adama nā n mō ye na kun kī, n n maa ne na mō.
 Tora te ta man wāasi, tera ta ye mō.

21 Wooda yeniwa na wa ne sōō. Sanam me na kī n
 gea ko, kōsa ya ra n man wāasi. 22 Na nuku dobu mō
 Gusunōn wooda sōō nen gōruō, 23 adama nen wasin
 doo dooka sōō na wooda tuka waamō ye ya sannamō
 ka nen bwisikunu. Ma ya man mō tora ten dēso te ta
 wāa nen wasin doo dooka sōō. 24 Gōru garin barōwa
 ne! Wara koo man wōra wasi yinin nōman di, yi yi
 ka man gōō dōō. 25 Na Gusunō siara Yesu Kirisi bēsen
 Yinnin saabu.

N n mēn na, na sãa Gusunən woodan yoo nēn bwisikunu sɔɔ, adama nēn daa sɔɔ na sãawa torarun yoo.

8

Wãa te Gusunən Hunde

u wɛɛmɔ

¹ Yen sɔ̄ tē, ba ñ bu taarɛ wɛɛmɔ be ba gbinne ka Kirisi Yesu. ² Domi Gusunən Hunden wooda ye ya wãaru wɛɛmɔ Kirisi Yesu sɔɔ ya sun yakia saa toraru ka gɔɔn nɔman di. ³ Ye wooda kun kpĩa ya kue yèn sɔ̄ tɔnun daa ya yen dam kpeesia, Gusunə u ye kua. U toraru taarɛ wɛ te ta wãa tɔnun daa sɔɔ sanam mɛ u win tiin Bii gɔrima ka wasi yi yi ka tɔnun wasi torarugii weene, u ka ko abɔru torarun sɔ̄. ⁴ U yeni kuawa kpa su ka gea ko ye wooda ya yiiremɔ, bɛsɛ be sa sɛimɔ win Hunden dam sɔɔ, n ñ mɔ bɛsɛn daan dam sɔɔ. ⁵ Domi be ba sɛimɔ ben daan dam sɔɔ, beya ba ben daagia bwisikumɔ. Adama be ba sɛimɔ Gusunən Hunden dam sɔɔ, beya ba Hundegia bwisikumɔ. ⁶ À n wunɛn daagia bwisikumɔ, gɔɔwa yen kəkərə. À n maa Hundegia bwisikumɔ, wãaru ka alafiawa wunɛgia. ⁷ Domi be ba ben daagia bwisikumɔ ba kua Gusunən yiberɛba. Ba ñ Gusunən wooda mɛm nɔɔwammɛ, ba ñ mam kpɛ. ⁸ Be ba ben daan wãaru wãa, ya ñ koorɔ bu Gusunə wɛre.

⁹ Adama bɛɛ, i ñ maa bɛɛn daan wãaru wãa ma n kun mɔ Gusunən Hundegiru yèn sɔ̄ win Hunde u wãa bɛɛ sɔɔ. Wunɛ wi a kun Kirisin Hunde mɔ, a ñ sãa wigii. ¹⁰ N n mēn na, Kirisi ù n wãa bɛɛ sɔɔ, baa bɛɛn wasi yì n gu torarun sɔ̄, bɛɛn hunde ya wasi

yèn sã i gem wa Gusunɔn mi. ¹¹ Gusunɔ wi u Yesu seeya gɔrin di, win Hundewa wãa bɛɛ sɔɔ. Yen sɔna wi u Yesu Kirisi seeya gɔrin di u koo maa bɛɛn wasi gɔɔgii wãaru wɛ saa win Hunden min di, wi u wãa bɛɛ sɔɔ.

¹² N n mɛn na, nɛgibu, sa dibu nɛni, adama n n̄ mɔ daagibu sa n ka bɛɛn daan kīru mɛm nɔwammɛ. ¹³ Domi ì n bɛɛn wasin kīru mɔ̀ i ko gbi, adama ì n bɛɛn wasin kīrun kookoosu deri ka Hunde Dɛɛron somiru i ko n wãa. ¹⁴ Domi be Gusunɔn Hunde u kparamɔ, beya ba Gusunɔn bibu. ¹⁵ Domi ba n̄ bɛɛ hunde kã ye ya koo bɛɛ ko yobu kpa i n ka kparamande. Adama ba bɛɛ Hunde kãwa wi u bɛɛ kua Gusunɔn bibu, ma ka win dam sa Gusunɔ sokumɔ Baaba. ¹⁶ Gusunɔn Hunden tii u bɛɛn hunde sɔɔmɔ ma sa sãa win bibu. ¹⁷ Tɛ̀ yèn sã sa sãa win bibu sa maa sãa tubi diobu, ma sa ko win tubi bɔnu ko ka Kirisi sannu, domi sã n̄ Kirisin n̄ni swãaru bɔnu kua, sa ko maa win yiiko bɔnu ko.

Yiiko ye ya sisi

¹⁸ Na n̄ saa yenin n̄ni swãaru garisi gãanu yiiko ye sa ko ra wan sã. ¹⁹ Taka koorã kpuro ya diira saa yu na yè sɔɔ Gusunɔ u koo win bibu terasia. ²⁰ Domi u taka koorã kpɛɛ kam kobun swaa sɔɔ, n̄ n̄ mɔ yen tiin gɔru kīrun sã, win kīrun sɔna. Adama yīiyɔ bini bu wãa, ²¹ ma ba koo ra taka kooran tii yakia saa kam kobun yorun di, kpa yu ka Gusunɔn bibun tii mɔɔ yiikogiru bɔnu ko. ²² Sa yɛ ma sere ka tɛ̀ taka koorã kpuro ya kpara wɔri mɔ̀wa ka wuriribu nge marubun wuriribu. ²³ Adama n̄ n̄ mɔ taka koorã tɔna, bɛɛn tii bɛɛ be Gusunɔ u suna bura sanam mɛ u sun Hunde Dɛɛro kã, sa maa kpara wɔri mɔ̀ bɛɛn tii sɔɔ sa n̄ ka mara sere Gusunɔ ù n bɛɛn

wasi yakia mam mam, u ka s̄ōsi ma sa kua win bibu. ²⁴ Domi faaba ya s̄āa beṣegia, adama sa gina w̄āa yen ȳiȳobu s̄ō. S̄ā n waam̄o ye sa ȳiȳo, ȳiȳobu kun maa w̄āa. Ye t̄onu waam̄o u ko n maa ye ȳiȳo? ²⁵ Adama s̄ā n ḡāanu ȳiȳo ni sa n̄ waam̄o, sa ko n nu marawa ka t̄emanabu.

²⁶ Nge m̄eya maa Hunde D̄ero u ra sun somi beṣen dam sariru s̄ō, domi sa n̄ ȳe ye n weene su Gusun̄o kana. Adama Hunde wi, u ra n̄n kan̄e beṣen s̄ō ka k̄pasa w̄ari ye ya n̄ ka n̄o gerur̄o.

²⁷ Gusun̄o wi u ra t̄ambun ḡorusu tubu, u maa ȳe ye Hunde wi, u bwisikum̄o ȳen s̄ō ka win k̄ira Hunde wi, u ra n̄ n̄n kanam̄o naan̄e dokeobun s̄ō.

²⁸ Domi sa ȳe ma baayere kpuro s̄ō ye ya ra t̄onu deem̄e, Gusun̄o u s̄amburu m̄ò u ka bu gea kua be u soka win himba s̄ō, ma ba n̄n k̄i. ²⁹ Domi be u ȳe yellun di u maa bu ḡosa u yi bu ka ko win Biin weenasibu, k̄pa win Bii u ka ko yeruma w̄an̄o dabirugii. ³⁰ Nge m̄eya be u ḡosa u yi, u maa bu soka. Be u soka mi, u maa bu gem w̄ē. Be u gem w̄ē u maa ka bu win yiiko b̄onu kua.

Gusun̄on k̄run kp̄āaru

³¹ N n m̄en na, mba sa ko gere ka gari yi. Gusun̄o ù n s̄āa beṣegii, wara koo ka sun yib̄ere t̄eru ko.

³² Gusun̄o wi u kun win tiin Bii tii yiye, adama u n̄n w̄ē beṣe kpuron s̄ō, u n̄ koo maa sun kpuro k̄ē ka Bii wi sannu k̄s̄iaru sari? ³³ Wara koo t̄ambu durum mani be Gusun̄o u ḡosa. Sari, domi Gusun̄on tiiwa u ra t̄onu gem w̄ē. ³⁴ Wara koo bu taare w̄ē. Sari, domi Kiriṣi Yesu u gu u maa seewa ḡarin di u w̄āa Gusun̄on n̄m geūo. Wiya u ra maa Gusun̄o kan̄e beṣen s̄ō. ³⁵ Wara u koo kp̄i u sun karana ka

Kirisin kīru. Tōya? Wahala? Nōni swāaru? Gōru? Tereru? Kari? Takobi? ³⁶ Nge mε ba yorua, “Wunen sōna ba sun goomō tōru baatere. Ba sun mεera nge yāa ni ba koo saka.”

³⁷ Adama ye kpuro sōra sa nasara wa mam mam saa win min di wi u sun kīa. ³⁸ Domi na yē kam kam ma gō ka wāaru ka wōllun gōradoba ka wεrekunu ka saa yeni, ka saa ye ya sisi, ka wōllun yiikogibu, ³⁹ ka ye ya wāa wōllō, ka ye ya wāa tem sōwō, ka taka koorā gaa, yen gaa kun kpē yu sun karana ka Gusunōn kīru te ta sōsira Yesu Kirisi bεsen Yinni sōō.

9

Gusunō ka Isireliba

¹ Nε Kirisigiīwa na gem gerumō, na n weesu mō. Nεn gōru ga man yen seeda diiyamme saa Hunde Dεeron min di. ² Nεn bweserun wōnwōndu ta man mō baadomma. Yen sōna nεn gōru ga sankire gem gem. ³ N n ko n kooran na, kon daa de bu man bōrusi kpa bu man karana ka Kirisi ben sō. ⁴ Ba sāa Isireliba, be Gusunō u gōsa bu ka ko win bibu. Beya u win yiikon girima sōōsi. Beya u ka arukawaniba bōkua. U bu wooda wē. Bera u sōōsi mε ba koo nūn sāasina. U maa bu nōō mwεenu kua. ⁵ Ba sāa be Gusunō u gōsa yellun di. Ben bweseru sōōn diya Kirisi wi u kpuro kere u yara nge tōnu. U maa sāa Gusunō wi n weene bu siara ka baadommaō. Ami.

⁶ Na n gerumō ma Gusunōn gari yi kam wōruma. Domi be ba mara Isireliba n n mō be kpuro ba sāa Isireliba Gusunōn mi. ⁷ N n maa mō be kpuro be ba marura Aburahaman min di beya ba sāa win bibu Gusunōn mi. Domi Gusunō u Aburamu sōōwa u nεε, “Isakin biba ba koo soku wunen bweseru.”

8 Yen tubusiana, n ñ mɔ be ba mara ka wasin baa beya Gusunɔgibu, adama bii bèn nɔɔ mWɛɛru Gusunɔ u kua beya u garisi Aburahamun bweseru. 9 Gari yi wee, yi Gusunɔ u ka nɔɔ mWɛɛ te kua. U nɛɛ, “Gasɔkun amadaare kon wurama, yen biru Saaraa koo bii tɔn durɔ ma.”

10 N ñ mɛ tɔna, Rebekan bibu yiru ba tundo turo mɔ, wiya besen sikado Isaki. 11-12 Adama Gusunɔ u ra tɔmbu gɔsiwa win himba sɔɔ, n ñ mɔ ben kookoosun sɔɔ, adama ka win sokura. U ka sɔɔsi ma u win himba ye swii, u Rebeka sɔɔwa u nɛɛ, “Mɔɔ u koo win wɔnɔ wiru kpɔiya.” U ye gerua Rebeka u sere win bibu mara sanam mɛ ba ñ gea ñ kun mɛ kɔsa koore. 13 Nge mɛ ba yorua Gusunɔn gari sɔɔ, “Na Yakɔbu kɔa adama na Esau yina.”

14 N n mɛn na, mba sa ko gere. Gusunɔ u sɔɔwa gem sarirugii? Aawo, baa fiiko. 15 Domi u Mɔwisi sɔɔwa u nɛɛ, “Wɔn wɔnwɔndu na mɔ, wiya kon wɔnwɔndu kua. Wi na maa ka duure, wiya na kon ka duura.” 16 Nge mɛya n ñ sɔa goon kɔrun baa, n ñ maa goon sɔmburun baa, adama Gusunɔn wɔnwɔndun baawa. 17 Domi ba yorua ma Gusunɔ u Egibitin sunɔ sɔɔwa u nɛɛ, “Yenin sɔna na nun seeya, kpa n ka nɛn dam sɔɔsi wunɛ sɔɔ, kpa nɛn yɔsiru tu ka nɔɔra handunia kpuro sɔɔ.” 18 Nge mɛya wi u kɔi u wɔnwɔndu kua u ra nɔn wɔnwɔndu kue, wi u maa kɔi u gɔru bɔbiasia u ra nɔn gɔru bɔbiasie.

Gusunɔn mɔru

ka win wɔnwɔndu

19 N n mɛn na, kaa man bikia a nɛɛ, mban sɔna u maa taare waamɔ tɔnu sɔɔ. Wara koo kpɔi u win kɔru yina. 20 Adama wara ra n wunɛ tɔnu, a sere

ka Gusunə sikirina. Məndu ta koo məmə bikia tu nεε, mban sōna u tu kua mε? ²¹ Məmə kun dam mə səndun wəllə? Ka sən tee te, u n̄ kp̄ε u tooru ko ka maa weke te ba ra sw̄ε?

²² Mba i ȳε i ko gere Gusunən sō. U k̄i u win dam ka win m̄aru s̄ōsi. Yen sōna u ka bu tɛmana be ba koo kam ko win m̄arun s̄ō. ²³ U kua mε u ka sun win yiikon kp̄āaru s̄ōsi, bεsε be u wənwəndu kua, bεsε be u s̄ōru kua yellun di su ka win yiiko wa, ²⁴ bεsε be u soka n̄ n̄ mə Yuuban suunu s̄ōn di t̄ona, ka maa tən tukobun suunu s̄ōn di. ²⁵ Yeniwa Gusunə u gerua win s̄əm̄ə Oseen tireru s̄ō. U nεε,

“Tən be ba n̄ daa s̄āa nεgibu,

kon bu soku n̄en t̄ambu.

Bwese te na n̄ daa k̄iε,

kon tu soku n̄en k̄inasiru.

²⁶ Yam mi ba raa maa bu s̄ōwa ba nεε,

ba n̄ s̄āa n̄en t̄ambu,

miya ba koo bu soku

Gusunə Yinni wason bibu.”

²⁷ Ma Gusunən s̄əm̄ə Esai u n̄əḡiru sua u gerua Isireliban s̄ō u nεε, “Baa Isireliba b̄a n̄ dabia, nge nim w̄əkun yanim, ben sukum t̄anawa koo faaba wa. ²⁸ Domi Gusunə koo yande win gere yibia mam mam handunia s̄ō ye u raa ḡōru doke.” ²⁹ N s̄āawa nge mε Esai u raa gerua u nεε,

“Gusunə, wəllu ka tem Yinni ù kun daa sun bwe-seru tie,

sa ko raa kowa nge Sodomu.

Sa ko raa ka Goməra weena.”

Isireliba ka Labaari gea

³⁰ N n̄ m̄en na, mba sa ko gere. Tən tuko be ba n̄ daa kasu bu gem wa Gusunən mi, ba gem wa naane dokebun saabu. ³¹ Adama Isireliba be ba kasu bu

gərin di, kaa faaba wa. ¹⁰ Domi g̃r̃u s̃əra t̃ənu u ra naanɛ doke, u ka gem wa Gusuñn mi, ñəwa ba ra maa ka seeda di bu ka faaba wa. ¹¹ Nge mɛ ba yorua Gusuñn gari s̃ə ba nɛɛ, “Baawure wi u ñn naanɛ doke, u ñ sekuru wasi.” ¹² Domi wunanabu sari Yuuba ka t̃n tukobu s̃ə. Be kpuro Yinni turowa ba m̃. Win dukia maa s̃a be ba ñn sokum̃ kpurogia. ¹³ Domi ba yorua ba nɛɛ, “Baawure wi u Yinnin ỹisuru soka, u koo faaba wa.”

¹⁴ Adama am̃na ba koo ka ñn soku, b̃a kun ñn naanɛ doke. Am̃na ba koo maa ka naanɛ doke b̃a kun win gari ñəre. Am̃na ba koo maa ñ goo ù kun gari yi waasu koore. ¹⁵ Am̃na ba koo ka gari yi waasu ko goo ù kun bu g̃re. Nge mɛ ba yorua, “Anna a ben naarun dobu ñ be ba Labaari gea kparam̃.” ¹⁶ Adama ñ ñ be kpuro ba Labaari gea wura, domi Gusuñn s̃m̃ Esai u nɛɛ, “Yinni, wara u naanɛ doke ye sa ñəsia.” ¹⁷ Nge m̃ya naanɛ dokebu bu wee ye t̃nu ñəm̃n di. Ye t̃nu ñəm̃, ya maa s̃awa Kirisin gari.

¹⁸ Adama na bikiam̃, ka geema ba ñ ñəre ro? Ba nua. Domi ba yorua,
 “Ñə ge, ga ñəra tem kpuro s̃ə,
 ma gari yi, yi tura sere handunian ñə.”

¹⁹ Na bikiam̃ kpam, Isireliba ba ñ ỹ ro? Gbiikaa, M̃wisi u yorua, ma Gusuñn u nɛɛ,
 “Na kon b̃ɛn nisinu seeya ka bwese te i ñ garisi g̃anu.

Kon maa b̃ɛn m̃ru seeya ka bwese bwisi sarirugiru.”

²⁰ Yen biru Esai u yorua ka toro sindu ma Gusuñn u nɛɛ,

“Be ba ñ man kasu ba man wa.

Na maa bu nen tii s̄osi be ba ñ man bikiam̄.”

²¹ Adama u maa yorua Isireliban s̄ ma Gusun̄o u n̄εε, “Na t̄an be ba ra n man seesim̄o n̄oma ḡari t̄oru kpuro.”

11

Gusun̄o u ñ Isireliba yinε

¹ N n m̄en na, na bikiam̄o, Gusun̄o u win t̄ambu yinawa? Aawo. Su ku wa m̄ε. Domi nen tii na s̄a Isirelin bii, Aburahamun sikadobu Benyam̄εen bweseru s̄o. ² Gusun̄o u ñ win t̄ambu yinε be u gia yellun di. Nge i ñ ȳε ye ba yorua Gusun̄on gari s̄o sanam m̄ε Eli u ka Isireliban taare da Gusun̄on mi? U n̄εε, ³ “Yinni, ba wunen s̄om̄abu go ba wunen ȳaku yenu surura. Ne turowa na tie, ba maa kasu bu man hunde wuna.” ⁴ Adama mba Gusun̄o u wisa. U n̄εε, “Na nen tii t̄ambu n̄or̄abun suba n̄oba yiru (7.000) derie, be ba kun yiirare b̄uu wi ba m̄o Baalin nuur̄o.” ⁵ M̄eya n maa s̄a saa yeni s̄o. Ben sukum w̄aa be Gusun̄o u ḡosa win durom s̄o. ⁶ U bu ḡosawa durom s̄o, n ñ m̄o ben s̄oman s̄o. Ma n kun m̄ε, durom kun maa s̄a durom.

⁷ N n m̄en na, mba sa ko gere. Isireliba wee, ba ñ wa ye ba kasu. Ben be Gusun̄o u ḡosa, beya ba wa. Be ba tie ba ḡoru b̄obia. ⁸ Nge m̄ε ba yorua, “Gusun̄o u ben laakari sikarisia. U bu n̄oni w̄ε yi ba ñ kp̄ε bu ka yam wa. U maa bu swasu w̄ε si ba ñ kp̄ε bu ka gari n̄o sere ka gis̄o.”

⁹ Ma Dafidi u n̄εε,

“Kpa ben t̄o baka dim mu de bu tora

kpa bu yina mwaara,

kpa bu s̄εyasiabu wa bi bu ka bu dende.

¹⁰ A de ben n̄oni yi wukiri bu ku ka wa.

Kpa a de ba n bu taare ka baadommao.”

¹¹ Yen sōna na bikiamo, sanam me Isireliba ba sokura, ba worumawa mam mam? Su ku wa me. Ben torarun saabuwa tɔn tukobu ba faaba wa, kpa ben nisinu nu ka se. ¹² Tɛ Isireliban toraru ta n ka handuniagibu hunden dukia naawa, ben kaarabu bu n maa tɔn tukobu kua gaa mawabu, anna yen domarun kpāaru ta ko n ne ba n wura nge me ba raa saa.

Tɔn tukobun faaba

¹³ Na ka beɛ gari mɔ, beɛ tɔn tukobu. Ne wi na saa goro tɔn tukobun mi, na nen samburu beere wɛemɔ ¹⁴ n ka nisinu seeya n n koo koorā nen bweserun suunu so kpa n ben gabu faaba ko. ¹⁵ Geema sanam me Gusuno u bu deri ya dera u ka handuniagibu no tia kua. Tɛ, mba n ko n saa u n wure u kpa m bu mwa. N n wāaru goribun so?

¹⁶ I yɛ ma ba n pɛɛ kuse teeru Gusuno wɛ, pɛɛ ye ya tie ya kua Gusunogia. Dārun gbina ya n saa Gusunogia, meya maa ka ten kāsio. ¹⁷ Adama ba n kāsio geɛ boora olifin dāa gbaarugirun di, ma ba wunɛ wi a saa yakasun dārun kāsāa gerɛfe kua yin ayero, ma a ka olifin dāa ten gbinan dam bonu mɔ, ¹⁸ a ku kāsio yi woo kanɛ. A n woo kanamo, a yaayo ma n n wunɛ a gbina soowa, gbina ya nun soowa.

¹⁹ Kaa neɛ, ba kāsio yi boorawa bu ka nun gerɛfe ko. ²⁰ Geema, ba yi boora naane dokebu sarirun so, ma a yo naane dokebun so. A ku woo kana, adama a berum koowo. ²¹ Gusuno u kun kāsio gbiikii deri, wuna u koo sere deri? ²² N n men na, a Gusunon tɔn geeru ka maa win sɛso mɛerio. U sɛ ka be ba woruma, adama u saa tɔn geo wunen mi, a n gesi

yõ dim dim win tøn geeru sã. Ma n kun mε, ba koo maa wunen tii bura. ²³ Be maa, bà n ben naane dokebu sariru deri, ba koo bu gerεfe ko mi ba raa wãa domi Gusunõ u koo kpĩ u kpam bu gerεfe ko. ²⁴ Bà n nun bura saa olifin dãa yakasugirun di, ma ba nun gerεfe kua ka olifin dãa gbaarugiru, ye n kun ka nun weenε, ñ n mεn na, n ñ sã bu ka kãasi yi gerεfe ko yin tiin dãru sã.

Isireliba ba koo faaba wa

²⁵ Negibu, asiri gaa wãa ye na kĩ i n yε, kpa i ku ka tii garisi bwisigibu. Asiri ye wee. Isireliba gabu ba gina gõrusu bõbia sere tøn tukobun geeru tu ka yibu faaba sã. ²⁶ Nge mεya Isireliba kpuro ba koo faaba wa, nge mε ba yorua, “Yakio u koo na saa Siõnin di. Kpa u Gusunõn bεεε yẽru sariru wuna saa Yakõbun bweserun di.

²⁷ Yeniwa arukawani ye kon ka bu bõke sanam mε kon ben toraru wuna.”

²⁸ Sà n Labaari gean gari laakari kua, ba sãa Gusunõn yibereba bεεn sã. Adama sà n Gusunõn gõsiru laakari kua, ba sãa win kĩnasibu ben sikadoban sã. ²⁹ Domi Gusunõ ù n tõnu soka, u nùn sokawa. U n nùn kẽru wẽ, u nùn wẽwa. U ku ra gõru gõsie. ³⁰ Nge mε bεε, i ñ daa Gusunõ mem nãwε, adama tẽ ba bεε wõnwõndu kua ben mem nãõbu sarirun sã. ³¹ Nge mεya maa ben tii, ba ñ mem nãõmõ tẽ, kpa bu ka wõnwõndu wa nge mε bεε i wõnwõndu wa. ³² Domi Gusunõ u tãmbu kpuro kenisi mem nãõbu sariru sã, kpa u ka be kpuro wõnwõndu kua.

Gusunõn kpãaru

³³ Anna a Gusunɔn dukia ka win bwisi ka win yɛrun dukum wa! Goo kun kpɛ u win himba tubu. Goo kun maa kpɛ u win swɛɛ gia. ³⁴ Ka geema ba yorua,

“Wara u Yinnin bwisikunu yɛ.

Wara u nùn bwisi kɛɛre.

³⁵ Wara u gbia u nùn gāanu kɛɛre, u n ka sere nin kɔsire yīiyɔ.”

³⁶ Domi wiya kpuron wiru, win min diya kpuro naamɔ, ma kpuro wāa win sɔ. Wigia yiiko sere ka baadommaɔ. Ami.

12

Wāa kpa

te ta Gusunɔn wāaru wāa

¹ Yen sɔ, nɛgibu na bɛɛ kanamɔ wɔnwɔn te Gusunɔ u bɛɛ kuan saabu, i bɛɛn wasi nùn yiiyo nge yāku wasiru te ta kun serere gaa mɔ, te ta koo nùn wɛre. Yeya ya sāa bɛɛn sāa geeru. ² I ku maa ka tɛn tɔmbu weena, adama i kɔsio ka bwisiku kpaanu kpa i ka wunana ye n sāa Gusunɔn kīru. Yeya ya gea sāa, ya maa wā, ma ya yiba.

³ Durom mɛn saabu mɛ ba man wɛ na bɛɛn baawure sɔmɔ, u ku tii garisi n kere nge mɛ n weenɛ u tii garisi, adama bɛɛn baawure u tii garisio dee dee nge mɛ Gusunɔ u nùn naanɛ dokebu kā bu nɛ. ⁴ Domi wasi tee yi doo dooka dabinu mɔ, ma yen baayere ya yen sɔmburu mɔ nɛnnɛnka. ⁵ Nge mɛya, baa sà n dabi, sa sāa wasi tee Kirisi sɔɔ, ma sa gbinne nge wasi teen doo dooka. ⁶ Sa kɛɛ nɛnnɛnka mɔ ni nu weenɛ su dendi nge mɛ Gusunɔ u sun kā win durom sɔɔ. N n Gusunɔn gari gerubun kɛrun na, su ka tu dendi nge mɛ bɛɛn naanɛ dokebu nɛ.

⁷ N n nɔ̄ribun na, su ko ka nuku tia. Wi u sãa sɔ̄sio, u win sɔ̄sibu yibio. ⁸ Wi u tɔ̄mbu dam kɛ̄mɔ, u ku wɛ̄ra. Wi u kɛ̄nu wɛ̄emɔ, u wɛ̄eyɔ ka gɔ̄ru tia. Wirugii u win sɔ̄mburu ko ka hania. Wi u wɔ̄nwɔ̄ndu mɔ, u koowo ka nuku dobu.

⁹ I ku de bɛ̄en kīru ta n murafitiru mɔ. I kɔ̄sa dɛ̄sirario, kpa i gea mani dim dim. ¹⁰ I n kīanɛ nge wɔ̄nɔ ka mɔ. I n kookari mɔ i ka bɛ̄ere wɛ̄ena. ¹¹ I ku de bɛ̄en hania yu kaara. I n Yinni sãamɔ ka kīru. ¹² I yɛ̄erio bɛ̄en yīiyɔ̄bun sɔ̄. I tɛ̄manɔ nɔ̄ni swãaru sɔ̄. I ku wasira ka kanaru. ¹³ I naanɛ dokeobu wɛ̄eyɔ yèn bukata ba mɔ. I n da sɔ̄bu yaare ko.

¹⁴ I bu domaru kuo be ba bɛ̄e nɔ̄ni sɔ̄mɔ. I ku bu bɔ̄rusi. ¹⁵ I ka bu nuku dobu koowo be ba nuku dobu mɔ, kpa i ka bu swī be ba sumɔ. ¹⁶ I n wãa nɔ̄ tia sɔ̄ sannu. I ku de tii suabun bwisikunu nu n bɛ̄e wãasi adama i koosio tii kawabun bera gia. I ku tii garisi bwisigibu.

¹⁷ I ku goo kɔ̄sa kɔ̄sie. I gea kasuo tɔ̄mbu kpuron nɔ̄ni sɔ̄. ¹⁸ N n koo koorɔ, i de i n nɔ̄ nɛ ka tɔ̄nu baawure nge mɛ̄n nɔ̄ru i ko kpī. ¹⁹ Kīnasibu, i ku maa mɔ̄ru kɔ̄sia bɛ̄en tii, adama i de Gusunɔ u bɛ̄e mɔ̄ru kɔ̄sia, domi ba yorua, Gusunɔ u nɛɛ, “Wiya u koo bu mɔ̄ru kɔ̄sie. Kpa u bu sɛ̄eyasia.” ²⁰ Ba maa yorua, “Gɔ̄ru tà n wunɛn yibere mɔ, a nùn dīanu kɛ̄eyɔ u di. Nim nɔ̄ru gà n nùn mɔ, a nùn nim kɛ̄eyɔ u nɔ. Domi à n kua mɛ, a nùn dɔ̄ sɔ̄biwa mi.” ²¹ A ku de kɔ̄sa yu nun kamia, adama a kɔ̄sa kamio ka gean kobu.

13

Bɛ̄en wii kpību

tem yɛ̄robun mi

¹ Kpa baawure u n tem yērobu wiru kpīiye domi tem yēro sari wi u kun wāa ka Gusunən yēru. Tem yēro be ba maa wāa, Gusunəwa u bu kua. ² Yen sōna, wi u tem yēron gari yina, u yinawa ye Gusunə u yiire. Be ba maa yinamə, ba ben tii taare kasuamməwa. ³ Domi tənu ù n gea m̀, u n̄ ko n tem yēron berum mə, ma n kun mə ù n kōsa m̀. À kun kī a n tem yēron berum mə, a gea koowo, kaa win nənu geu wa. ⁴ Tem yēro u Gusunən səmburu m̀dwa wunen gean s̄. Adama à n kōsa m̀, a berum koowo yèn s̄ u n̄ takobi neni kam. U s̄awa Gusunən səm kowo u ka be ba kōsa m̀ m̄ru kəsie. ⁵ Yen sōna tilasi tənu u wiru kpī, n n̄ mə seeyasiabu tənan s̄, adama yèn s̄ win ḡru ga koo n̄n taare w̄.

⁶ Yen sōna i maa w̄ə gobi kəsiamə. Domi be ba tem neni, Gusunən səm kowoba ba s̄a ba maa tu tii w̄ mam mam. ⁷ I baawure kəsio ye n ka n̄n weene. I bu w̄ə gobi kəsio be n weene i kəsia. I bu gbererun gobi kəsio be n weene i kəsia. I bu nasio be n weene i nasia. I bu bεεε w̄εyo be n weene i bεεε w̄.

A wunen tənusi k̄

⁸ I kun goon dibu neni ma n kun mə i n kīane, domi wi u win tənusi kī u wooda yibiawa. ⁹ Domi wooda yeniba be ba neε, “I ku ra sakararu ko, i ku ra tənu go, i ku ra gb̄eni, i ku ra binε ko,” ka wooda kpuro ye ya tie, ya wāa gari yini s̄ə mi ba neε, “A wunen tənusi k̄ nge wunen tii tii.” ¹⁰ Kīru ta ku ra de goo u win tənusi kōsa kue. Yen sōna kīru ta wooda yibiamə.

Sa n Kirisin naaru mara

11 N weene i ko me yèn sã i yẽ saa yè sɔɔ sa wãa mini. N den tura i yanda, domi besen faaba ya turuku sãa tẽ, n kere dɔma te sa gbia sa naane doke. 12 Wɔkura tonda, yam sãrera turuku kua. Yen sã, su wɔkurun kookoosu deri kpa su yam bururam tabu yãnu sebe. 13 Su sã dee dee nge me ba ra sã sɔɔ sɔɔ, sa kun akanu mɔ dibu ka nɔrubu sɔɔ, sa kun kurɔ damaru ka bine baka mɔ, kpa su ku nɔɔ gɔmunu ka nisinu ko. 14 Adama i Yinni Yesu Kirisin daa sebuo, kpa i ku been tiin daan bwisikunu ko i ka yen bine wuna.

14

A ku wunen naane dokeosi siri

1 I de u du beɛ sɔɔ wi u kun dam mɔ naane dokebu sɔɔ. I ku win bwisikunu sikirine. 2 Wini yĩiyɔ ma u koo kpĩ u kpuro di. Wiɔnɔ wi u kun dam mɔ naane dokebu sɔɔ, u ku ra yaa tem. 3 Wi u dimɔ u ku wi u kun dimɔ gem, kpa wi u kun dimɔ u ku wi u dimɔ taare wẽ, domi Gusunɔ u yẽro wura. 4 Wara wune a ka goon sɔm kowo taare wẽemɔ. U n yɔ nge ù n wɔruma, win yinnin gariya. Adama u koo yɔra domi Yinni u dam mɔ u ka nùn yɔrasia.

5 Wini u tɔɔ teeru garisi n kere ni nu tie, wiɔnɔ u ni kpuro garisi nu ne. I de baawure u n yẽ kam kam ye u mɔ. 6 Wi u tɔru lasabu mɔ u tu lasabu mɔ Yinnin sɔ. Wi u dimɔ, Yinnin sɔna u dimɔ, yèn sɔ u Gusunɔ siaramɔ. Wi u kun maa dimɔ, Yinnin sɔna u n dimɔ, u maa Gusunɔ siaramɔ. 7 Geema, sari besɛ sɔɔ wi u wãa win tiin sɔ, goo maa sari wi u gbimɔ win tiin sɔ. Domi sà n wãa sa wãawa Yinnin sɔ. 8 Sà n maa gu, sa guwa Yinnin sɔ. N n men na, sà n wasi, n kun me sà n gu, sa sãawa Yinnigibu. 9 Domi Kirisi

u gu ma u seewa gərin di u ka ko gəribu ka wasobun Yinni. ¹⁰ N n mən na wunε, mban sōna a wunεn wənə taare wēemə. Wunε maa, mban sōna a wunεn məə gemmə. Bese kpurowa sa ko yōra Gusunən siri yerə. ¹¹ Domi ba yorua,

“Yinni Gusunə u nεε, sere ka nən wāaru, dūuru baatere ta koo yiira nən wuswaaə. Nəə baagere ga koo maa man bεεεε wē.”

¹² Nge mεya besen baawure u koo wigia gere Gusunən wuswaaə.

A ku wunεn naanε dokeosi

torasia

¹³ Yen sō, su ku maa sirina, adama i bwisikuo nge mε i ko ko, kpa i ku gāanu ko ni nu koo bεεgii torasia, n̄ kun mε ni nu koo n̄n sura. ¹⁴ Na yē kam kam saa Yinni Yesun min di ma gāanu sari ni nu kun dεere nin tii, adama goo ù n gāanu garisi nge ni nu kun dεere, yēro səəra nu n̄ dεere. ¹⁵ À n gāanu di, ma ya wunεgii bwisikunu kpēε, a n̄ maa sīimə kīru səə. A ku de dīa ni a dimə nu tənu kam koosia win sō Kiriisi u gu. ¹⁶ Ye ya sāa bura bεε səə, i ku de bu yen kōsa gere. ¹⁷ Domi Gusunən bandu ta n̄ sāa dim ka nərubu ma n̄ kun mə gem ka bəri yendu ka nuku dobu saa Hunde Dεeron min di. ¹⁸ Wi u Kiriisin wāaru wāa nge mε, u koo Gusunə wēre, tamba koo maa n̄n siara.

¹⁹ Yen sō, su kasu ye n ka alafia naamə ka ye sa ko ka tāsisiāna. ²⁰ A ku Gusunən səmburu kpeerasia dīanun sō. Geema, kpuro n dεere, adama n̄ n̄ wā tənu u gāanu di ni nu koo de goo u tora. ²¹ N wā a ku yaa tem kpa a ku tam nə, kpa a ku gāanu ko ni nu koo kpī nu wunεgii torasia. ²² Ye a naanε doke, a ye nenuə wunεn tiin sō Gusunən wuswaaə. Doo

nɔɔrugiiwa wi u n̄ tii taarɛ wɛɛmɔ ye u bwisika u ko sɔɔ. ²³ Adama wi u sika m̄ ye u dimɔn s̄ɔ, u taarɛ m̄, yɛn s̄ɔ u n̄ dim̄ɔ ka naanɛ. Kpuro ye tɔnu maa m̄ naanɛ sariru sɔɔ, torara.

15

A koowo ye n koo gabu dore

¹ Tɛ bɛsɛ be sa dam m̄ɔ, n weenɛ su be ba kun dam m̄ɔn dam sariru sɔbe, kpa su ku gɔsi ye n ko n sun dore bɛsɛ tɔna. ² Bɛsɛn baawure u de u ko ye n koo win beruse dore, ye n koo maa n̄n gea kua, kpa u ka t̄asi. ³ Domi baa Kirisin tii u n̄ gɔsa ye n da n̄n dore, adama nge mɛ ba yorua, u Gusunɔ s̄ɔwa u nɛɛ, “Be ba nun wɔmm̄ɔ, ben wɔma w̄ari nɛ sɔɔ.” ⁴ Kpuro ye ba yorua yellu, ba yoruawa bu ka sun bwisi kɛ, kpa sa n ka ȳiyɔbu m̄ɔ saa Gusunɔn garin di yi yi sun tɛmanabu ka dam kɛm̄ɔ. ⁵ Gusunɔ wi u tɛmanabu ka dam kɛnu wɛɛm̄ɔ, u de i n nɔɔ nɛ bɛɛn tii tiinɛ sɔɔ nge mɛ i wa Kirisi u kua. ⁶ Kpa bɛɛ kpuro i nɔɔ tia ko i ka n̄n bɛɛrɛ wɛ sannu sannu wi u s̄aa bɛsɛn Yinni Yesu Kirisin Baaba, ka maa win Yinni.

Labaari gea

bwesenu kpuron s̄ɔ

⁷ Yen s̄ɔ, i n wuranam̄ɔ nge mɛ Kirisi u bɛɛ wura kpa i ka Gusunɔ bɛɛrɛ wɛ. ⁸ Na bɛɛ s̄ɔm̄ɔ ma Kirisi u kua Yuuban s̄ɔm̄ kowo u ka nɔɔ mwɛɛnu yibia ni ba baababa kua, kpa u s̄ɔsi ma Gusunɔ u s̄aa gemgii. ⁹ Kpa tɔn tukobu bu n̄n bɛɛrɛ wɛ win wɔnwɔndun s̄ɔ nge mɛ win gari gerua yi nɛɛ, “Yen s̄ɔna, kon nun siara bwesenun suunu sɔɔ. Kpa n womu ko n ka wunen ȳisiru bɛɛrɛ wɛ.” ¹⁰ Yi kpam nɛɛ,

“Bεε tɔn tukobu,
i nuku dobu koowo ka win tɔmbu sannu.”

¹¹ Ma yi maa nεε,

“Bεε bwesenu kpuro,
i Yinni Gusunɔ siaro.
Bεε handuniagibu kpuro,
i nùn bεεε wεεyɔ.”

¹² Gusunɔn sɔmɔ Esai maa nεε,

“Isain bweserun di,
goo u koo se nge dāa kp̄ii p̄atura.
Kpa u ko tɔn tukobun sunɔ.
Kpa ba n yīiyɔbu mɔ wi sɔɔ.”

¹³ Kpa Gusunɔ wi u sun yīiyɔbu wεεmɔ u bεε nuku
dobu kpuro ka b̄ari yendu kpuro yibia bεen naane
dokebun sɔ kpa i n yīiyɔbu mɔ n bande saa Hunde
Dεeron dam di.

Pɔlu u yorua ka toro sindu

¹⁴ Nεgibu, n̄ n bεen sɔn na, na yē kam kam nen tii
ma i tɔn geeru ka yēru mɔ ta kp̄ā, i ko maa kp̄i i bwisi
kēena. ¹⁵ Ka mε, ka toro sinda na bεε tire ten gam
ka gam yorua, n ka bεε gari yaayasia durom saabu
mε Gusunɔ u man kua ¹⁶ na ka s̄aa Kirisi Yesun
sɔm kowo tɔn tukobun sɔ. Na Gusunɔn Labaari
gean waasu m̄ nge yāku kowo, kpa tɔn tukobu ba
n ka s̄aa yāku te ta koo nùn wēre, te Hunde Dεero
u dεerasia u yi. ¹⁷ Yen sɔ, nge mε na gbinne ka
Yesu Kirisi, n ka man nε n tii siara nen s̄amburun
sɔ te na Gusunɔ kuamme. ¹⁸ Domi na n̄ kākɔ n
gāanun gari gere ma n kun mɔ ye Kirisi u kua nen
gari gerubu ka nen kookoosun di tɔn tukobu bu ka
Gusunɔ mem nɔɔwa. ¹⁹ U ye kua ka yīrenu ka sɔm
maamaakiginun dam saa Hunde Dεeron dam di.
Nge mɔya saa Yerusalemun di sere n ka da Iliri gia,

na Kirisin Labaari gean waasu kua na ka sikerena.
²⁰ Ma na kookari kua n ka Labaari gea nɔɔsia mi ba
 n daa Kirisin yĩsiru sokure, kpa n ku ka bani gabun
 kpɛɛkpɛɛku wɔllɔ. ²¹ Adama nge me ba yorua,
 “Bèn mi ba n daa win gari gerure,
 ba koo yam wa.
 Be ba kun daa maa win baaru nɔɔre,
 n ko n bu yeeri.”

Pɔlu u Romu daarun gari mɔ

²² Yeya ya man nɔn dabinu yinari na n ka ne beɛn
 mi. ²³ Adama tɛ na n maa ayeru mɔ tem mi sɔɔ n ka
 waasu ko, na maa kĩ n na beɛn mi saa wɔɔ dabinun
 di ²⁴ nà n dɔɔ Ɛsipani gia. Nà n sarɔ na yĩiyɔ kon beɛ
 wa kpa n sɔɔ mɛɛru ko beɛn mi. Yen biru kpa i man
 nɔma kɛ n ka da tem mi. ²⁵ Tɛ na dɔɔ Yerusalemɔ
 n ka naanɛ dokeobu nɔɔri. ²⁶ Domi Masedɔnigibu
 ka Gerekiba ba gobi sɔkua ka kĩru, sãarobun sɔ be
 ba wãa naanɛ dokeobun suunu sɔɔ Yerusalemɔ.
²⁷ Ba kua ka kĩru, ya maa sãa ben dibu. Domi Yuuba
 bà n ben hunden dukia bɔnu kua ka tɔn tukobu,
 n weenɛ tɔn tukobun tii bu maa be nɔɔri ka ben
 handunian dukia. ²⁸ Nà n yeni kpa, nà n bu wɛ ye ba
 sɔkua, kon na beɛn mi na n ka sarɔ Ɛsipani gia. ²⁹ Na
 yɛ ma nà n na beɛn mi, ka Kirisin doma bakara kon
 ka na.

³⁰ Nɛgibu, na beɛ hania koosiamɔ beɛn Yinni
 Yesu Kirisin sɔ ka Hunde Dɛɛron kĩrun sɔ, i n ka
 man tabu mɔ ka kanaru. ³¹ I Gusunɔ kanɔ u man
 wɔra saa naanɛ doke sarirugibun nɔman di be ba
 wãa Yudeaɔ, kpa naanɛ dokeobu bu kɛɛ te mwa ka
 nuku dobu te na ka dɔɔ Yerusalemɔ. ³² Nge meya
 na kon turi beɛn mi ka nuku dobu yà n sãa Gusunɔn

kĩru, kpa n wẽra fiiko bɛɛn suunu sɔɔ. ³³ Gusunɔ wi u alafia wẽemɔ, u n ka bɛɛ kpuro wãa. Ami.

16

Pɔlu u tɔmbu tɔbirimɔ

¹ Na bɛɛ bɛɛɛgii Fɛbe tusiamɔ wi u sãa Sankeren Yesun yigberugibun sɔm kowo. ² I kurɔ wi mɔɔ Yinnin yĩsirun sɔ nge mɛ n weenɛ naanɛ dokeobun suunu sɔɔ. Kpa i n nùn somimɔ ka bukata kpuro ye u mɔ bɛɛn mi. Domi u tɔn dabiru somi, ka maa nɛn tii.

³ I Pirisila ka Akilasi tɔbiri, be ba sãa nɛn sɔm kowosibu Yesu Kirisi sɔɔ. ⁴ Ba ben wãaru wẽ bu ka nɛn wãaru wɔra. N n̄ nɛ turo na bu siaramɔ, ka maa tɔn tuko Yesun yigbenugibu kpurowa ba bu siaramɔ. ⁵ I maa Yesun yigberu te ta ra mɛnnɛ ben yɛnuɔ tɔbiri. I nɛn kĩnasi Epanɛti tɔbiri wi u gbia u gɔru gɔsia Kirisin mi Asin tem sɔɔ. ⁶ I Maari tɔbiri wi u sɔmburu kua gem gem bɛɛn sɔ. ⁷ I maa nɛn temgibu Andoniku ka Yunia tɔbiri ka be sa pirisɔm kua sannu. Ba bɛɛɛ baka mɔ gɔrobun suunu sɔɔ. Ba mam gbia ba kua Yesugibu na sere kua Yesugii.

⁸ I Ampilatu tɔbiri wi u sãa nɛn kĩnasi Yinni sɔɔ. ⁹ I bɛɛn sɔm kowosi Kirisi sɔɔ Urubeni tɔbiri, ka Sataki nɛn kĩnasi. ¹⁰ I Apelesi tɔbiri wi u tii sɔɔsi naanɛ dokeo geo laakari mɛɛribun saa sɔɔ. I Aritobun yɛnugibu tɔbiri. ¹¹ I nɛn temgii Herodio tɔbiri. I Naasisin yɛnugibu tɔbiri be ba sãa Yinnigibu. ¹² I Tirifeni ka Tirifosi tɔbiri, kurɔ be ba sãa Yinnin sɔm kowobu. I Pɛesidi bɛɛn kĩnasi tɔbiri wi u sɔmburu kua gem gem Yinnin sɔ. ¹³ I maa Rufusi tɔbiri wi u sãa naanɛ dokeo geo, ka win mero wi na garisi nɛn mero. ¹⁴ I Asɛnkiti tɔbiri ka Felegoni, ka Herimesi

ka Patobasi, ka Herimasi ka beɛgibu be ba wāa ka be. ¹⁵ I Filolōgu ka Yuli tɔbiri ka Nere, ka win sesu, ka Olimpa, ka naanɛ dokeobu kpuro be ba ka bu wāa.

¹⁶ I tɔbirinɔ ka kīru. Kirisin yigbenu kpuro nu beɛ tɔbura.

Kirɔ dāaka

¹⁷ Nɛgibu, na beɛ kanamɔ i n da n tii sɛ ka be ba karanaa dokemɔ, ka ye n koo beɛ wɔrumasia. I desiro ben min di, domi ba sɔsiru sikimɔwa te i nua kɔ. ¹⁸ Domi tɔn ben bweseru ba n sāa be ba Kiriɛ beɛn Yinnin wāaru wāa, ben nukurugia ba mɔ. Ka gari dori ka kɔkiriba, ba ka taki sarirugibu swaa nim wiamɔ. ¹⁹ N n beɛn sɔn na, tɔmbu kpuro ba beɛn mɛm nɔɔbu yɛ kɔ. Yen sɔna nen nukura do ka beɛ. Adama na kī i n sāa bwisigibu gean kobu sɔɔ, kpa i n sāa be ba kun kɔsan kobu yɛ. ²⁰ Gusunɔ wi u alafia wɛemɔ, u koo beɛ Setam dam kɔra n n sosi beɛn naasun temɔ.

Beɛn Yinni Yesun durom mu n wāa ka beɛ.

²¹ Timote, nen sɔm kowosi, u beɛ tɔbura, ka maa nen temgibu Lusiu ka Yasoni, ka Sosipati.

²² Na beɛ tɔbura Yinni sɔɔ, nɛ Teritiu, nɛ wi na tire te yorumɔ.

²³ Gayusi nen kpaa yɛro ka yigberu kpuron kpaa yɛro, u beɛ tɔbura. Erasutu wi u ra wuun gobi bere, u beɛ tɔbura, ka maa beɛgii Kaatusi.

[²⁴ Kpa beɛn Yinni Yesu Kirisin durom mu n wāa ka beɛ kpuro. Ami.]

Siara dāakibu

²⁵ Su Gusunɔ siara wi u dam mɔ u ka beɛ tāsisiɔ ka nen Labaari gea ye na waasu mɔ na ka Yesu Kirisin gari kparamɔ, yi yi asiri sɔsimɔ ye ya raa wukiri saa

toren di. ²⁶ Adama tẽ ya tera saa Gusunɔn sɔmɔbun yorin di, nge mɛ Gusunɔ u yiire, wi, wi u ko n wãa sere ka baadommaɔ. Ma ba bwesenu kpuro ye giasia nu ka naane doke kpa nu ka gari yi mem nɔɔwa.

²⁷ Yen sɔ, bu Gusunɔ wi u sãa bwisigii wi turo, bæere wẽeyɔ saa Yesu Kirisin min di sere ka baadommaɔ. Ami.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8